

Wellicht aangejaagd door de donderpreken van Al Gore initieerde minister Cramer vorig jaar het kabinetsvoornemen om in 2010 op rijksniveau voor 100 procent duurzaam in te kopen en op gemeentelijk niveau voor 75 procent. Alhoewel de productgroep kunstgras niet binnen duurzaam inkoopbeleid komt te vallen, is er volgens Jacques Reijniers, directievoorzitter bij Het NIC en hoogleraar bij de Nyenrode Business Universiteit, reden genoeg om ook de kunstgrasveldmarkt voor te bereiden op de toekomstige toenemende vraag naar duurzame producten. In dit artikel volgt een voorbeschouwing van een aantal praktische handvatten voor de gebruiker en inkoper om vandaag al te beginnen met de inzet op duurzame kunstgrasvelden.

Auteur: Karlijn Raats

Kunstgrasveld inkopen: ook een SenterNovem-duurzaamheidsnorm!?

Het NIC wil een voortrekkersrol vervullen in de voorbereiding, toepassing en implementatie van duurzaamheidstoepassing binnen gemeentelijke inkoopafdelingen en bij gebruikers. Op het congres spreekt directievoorzitter en hoogleraar inkoopmanagement Jacques Reijniers over de wijze waarop zowel inkopers als verkopers op deze toekomstige marktontwikkelingen kunnen inspelen.

“Vorig jaar sprak ik op het congres over inkopen van kunstgrasvelden de aanpak voor het professioneel en succesvol inkopen van kunstgrasvel-

den. Dat ging over de eisen aan een specifiek kunstgrasveld (producttechnische en resultaat-specificaties, enzovoort), de financiën (integrale kostprijs), de Europese aanbestedingsregelgeving en de inkoopaspecten. Centraal stond hierbij het inkoopvakmanschap en het organiseren van het inkoopproces met de vele betrokkenen. Nu lijkt duurzaamheid een nieuw belangrijk aspect te worden.”

Bedankt voor de tip

Adviseur Peter Verhoeven bij SenterNovem: “Voor

kunstgrasvelden hebben we geen duurzaamheidscriteria opgesteld, we hebben een VROM-lijst van enkele jaren geleden gebruikt, waardoor we nu criteria hebben opgesteld voor tachtig productgroepen. Eerst gaan we tot en met het eerste kwartaal van 2009 de criteria van deze productgroepen uitbreiden en verder updaten. Daarna is er ook ruimte om na te denken over duurzaamheidscriteria voor andere productgroepen. Ik hoop niet dat het toevoegen van nieuwe productgroepen op de lijst nog jaren zal duren. In elk geval bedankt voor de tip, ik zal doorgeven

Special Help! Ik krijg een kunstgrasveld

dat kunstgrasvelden in grote mate worden ingekocht door gemeentes en dat er weldegelijk een markt voor is. Misschien kunnen we kunstgrasvelden tegen die tijd bij een bestaande productgroepen indelen, zoals bij de stadsbeheergroep of de gemeentewerkgroep. We realiseren ons dat de tachtig productgroepen niet het totale inkoop spectrum dekken. We moeten de lijst zo snel mogelijk gaan uitbreiden.”

Even wennen maar ondernemen

Reijniers: “Duurzaam inkopen van kunstgrasvelden is een ‘op weg naar’-doelstelling. Natuurlijk zorgt verandering voor weerstand, maar de gerichtheid op duurzaamheid zit gewoon nog niet bij de totale markt in het systeem. Bij Het NIC vormt duurzaamheid een integraal onderdeel van onze strategie, zowel intern voor onze eigen organisatie als ook in onze dienstverlening en producten voor onze externe klanten. Zo hebben we eind vorig jaar zelf een duurzaamheidsjaarverslag gemaakt, voorzien van verbeterdoelstellingen voor de komende jaren..”

Veel toeleveranciers, producenten en leveranciers zullen denken: wat moeten we nu weer gaan veranderen? Reijniers is van mening dat je niet vroeg genoeg kunt beginnen met inzetten op duurzaamheid. “Uitstellen is vluchtgedrag. Je kunt alles afwachten, maar het is belangrijk om te anticiperen op iets dat zonder twijfel staat te

gebeuren. Temeer omdat veel partijen bij het inkoopproces betrokken zijn. We moeten gaan bekijken of de technische specificaties voor kunstgrasvelden, de aanleg, het onderhoud, enzovoort, voldoen aan duurzaamheid. Er is wat mij betreft geen discussie meer over het nut en de zin van duurzaam denken. We moeten nu handelen, ook al is nog niet alles ‘gemillimeterd’. Dit is pas ondernemen! Ik heb begrepen dat op zijn vroegst volgend jaar criteria voor duurzaam inkopen van kunstgrasvelden bestaan. Het is goed om er alvast over na te denken en te anticiperen over wat duurzaamheid gaat inhouden. Leveranciers zullen namelijk ook blijven investeren met het oog gericht op de toekomst en de versterking van hun concurrentiepositie.”

Green Spend Analyse

Naar het zich laat aanzien, is er voor de leveranciers heel wat aan gelegen om ruim van tevoren hun fiches in te zetten op duurzaamheid. Het NIC wil inkoopers helpen om alvast na te denken over wat duurzaamheid inhoudt, het ‘deel van hun systeem’ te laten worden en het ook daadwerkelijk te gaan toepassen. Daarvoor biedt zij samen met het adviesbureau BECO een dienst aan: het ‘Green Spend Analyse’ -instrument. Dat is een digitaal hulpmiddel waarmee beide ontwikkelaars voor organisaties in kaart kunnen brengen met welke productgroepen zij een rendabele beleids slag kunnen maken op het gebied van duurzame

inkoop. Hiermee toetsen Het NIC en BECO duurzaamheid op de criteria People, Planet, Profit en Algemeen. “De criteria die SenterNovem bekend heeft gemaakt zijn hier inmiddels in doorwerkt”, aldus Reijniers. Hij legt verder uit: “Op basis van de analyseresultaten stellen we bijvoorbeeld voor een gemeente een producten-top tien vast waar ze haar duurzame inkoopbeleid succesvol op kan richten.”

Alhoewel er voor kunstgrasvelden nog geen ‘moeten’ vanuit de regering om het hoekje

“Het is goed om alvast na te denken over wat duurzaamheid bij kunstgrasvelden gaat inhouden”

komt kijken heeft Reijniers, samen met senior consultant en productmanager groen van Het NIC Harjan Inkelaar alsmede BECO-adviseur Jos Reinhoudt, een aantal adviesrichtlijnen voor duurzame inkoop op papier gezet. Reijniers gaat er vanuit dat SenterNovem hier in het verschiet voor een groot deel haar criteria op zal baseren. Zo kan in de praktijk al geanticipeerd worden op de zeer waarschijnlijk toekomstige ontwikkelingen.

Jacques Reijniers: “We moeten stoppen met wachten op elkaar en roepen dat zaken niet mogelijk zijn.”

Special Help! Ik krijg een kunstgrasveld

Een aantal duurzaamheidsaspecten - een eerste aanzet:

Materiaal

Volgens het 'cradle to cradle'-principe moet alles wat slijt, dus ook kunstgras, gemaakt zijn van materiaal uit de biologische sfeer, dus afbreekbare bioplastics. Maar meestal hangen die bioplastics letterlijk aan elkaar van synthetische lijmen, waardoor aan het eind van de levenscyclus een restproduct ontstaat dat niet meer in aparte stromen te scheiden is. Je zou dus moeten zoeken naar een oplossing waarbij een afgeschreven kunstgrasveld wél gescheiden en gerecycled kan worden, of naar een product dat volledig biologisch afbreekbaar is. Dit aspect lijkt me op het eerste gezicht het belangrijkste criterium, maar er zijn mij nog geen voorbeelden van bekend waar dat echt goed geregeld is. In ieder geval zou ik proberen afspraken te maken met de leverancier over zijn verantwoordelijkheden aan het eind van de levenscyclus.

Water

Sommige kunstgrasvelden moeten nat gemaakt worden voordat het veld bespeelbaar is. Dit kost natuurlijk veel water. Wordt dit opgevangen en hergebruikt? Er zijn ook velden die geen water nodig hebben, maar die spelen minder lekker (zeggen sporters). Gemeentelijk beleid vraagt ook steeds vaker om regenwaterretentie, om een massale afwatering om te zetten in een faseerbare afwatering, waardoor sloten en rivieren niet overstromen.

Klimaat

Echt gras neemt CO₂ op uit de lucht, kunstgras doet dat natuurlijk niet. Wordt dit op een of andere manier gecompenseerd door bijvoorbeeld omliggend groen?

Onderhoud (van natuurgrasvelden)

Kunstgrasvelden hebben misschien minder onderhoud nodig dan echt gras, dus dat bespaart de energie van maaien en dergelijke. Voor natuurgrasvelden kun je je afvragen of onderhoud milieutechnisch beter kan. Verbetering hangt hier onder meer af van de levensduur van de grasmat en van het machinepark (je kunt ook een schaap nemen). In principe moet je kiezen voor grasvelden die lang meegaan (tenzij ze 100 procent c2c zijn, dan kun je ze vervangen of afdanken wanneer je wilt).

Veiligheid

Vroeger kregen sporters brandwonden na een slij-

ding op kunstgras. Dit is negatief voor de 'people'-aspecten van het gras. Tegenwoordig is dit natuurlijk beter, maar de veiligheid van de spelers is nog steeds een belangrijke factor. Veiligheid heeft ook te maken met het materiaalgebruik, want door slijtage ademen sporters deeltjes van het kunstgras in, met mogelijk negatieve gezondheidseffecten op lange termijn. Houd alle discussies rond de gebruikers- en milieuvriendelijkheid van verwerkte materialen goed in de gaten.

Productieproces

De leverancier van het kunstgras moet productieprocessen hebben die zo weinig mogelijk energie verbruiken, waar geen kinderarbeid aan te pas komt (ook niet verder terug in de keten), die geen afval opleveren, die zuinig zijn met grond- en kulpstoffen, en noem het maar op. Dit is te controleren aan de hand van bijvoorbeeld een maatschappelijk jaarverslag, een ISO 14000-certificering en keurmerken.

Gebruikscomfort. Als een veld lekker speelt, gaan mensen misschien meer sporten, en dat is positief.

“Naast SenterNovem-criteria is het belangrijk dat er ook duurzaamheidskeurmerken voor kunstgrasvelden komen”

Aanleg

Bij het aanleggen van het veld kun je vragen naar zuinige machines met weinig uitstoot van bijvoorbeeld stof, CO₂ en lawaai (Euronormen). De mensen die het veld aanleggen, moeten beschermende kleding hebben en een fatsoenlijk contract. Dit is meestal wel goed geregeld in Nederland, maar het kan ook slecht geregeld zijn. Denk aan onderbetaalde Poolse werknemers.

We gaan ervoor

Wat is er voor succesvol duurzaam inkopen nodig? Reijniers: “Op bijvoorbeeld gemeentenniveau is het belangrijk dat er een beleidsmatig uitgesproken wordt welke prioriteit duurzaamheid heeft binnen het gehele beleidsspectrum. Wil de implementatie van dit nieuwe aandachtsveld slagen, dan is een vorm van urgentie een absolute voorwaarde. Vervolgens dient dit concreet verankerd te zijn in het gemeentebestuur én

inkoopbeleid, geaccepteerd door alle betrokken organisatieonderdelen. Prioritering in de tijd van een aantal producten c.q. productgroepen is een volgende voorwaarde (niet alles tegelijk willen aanpakken, maar eerst duurzaamheidsdoelstellingen toepassen op de meest kansrijke productgroep).”

Hoe moeten we dat gaan meten, volgt er volgens u een toetsingsorgaan waarmee bekeken wordt of gemeentes daadwerkelijk voor 75 procent duurzaam inkopen? “De Rijksoverheid en gemeentes moeten met een beoordelingsinstrument komen, op landsniveau en gemeentenniveau, die periodiek meetbaar (aan de hand van feiten) beoordeelt hoever het staat met de duurzaamheid”, aldus Reijniers. “Bovendien kan het toetsingsinstrument helpen inzien dat er voor de bekeken productgroepen niet alleen duurzaamheidscriteria, maar ook kwaliteitskeurmerken zouden moeten komen. Dit zal het inkopen voor gemeentes gemakkelijker, efficiënter en succesvoller kunnen maken. Zoals ook biologisch voedsel in de supermarkt herkenbaar is aan de groene verpakking. Duurzaam inkopen moet routinewerk worden. Zo zouden er, nadat SenterNovem ook voor kunstgras duurzaamheidscriteria heeft ontwikkeld, kunstgraskeurmerken moeten komen.” Reijniers vervolgt: “We missen inderdaad op het gebied van kunstgrasvelden nu nog de praktisch hanteerbare meetcriteria en de sanctiemogelijkheden bij het niet halen van de doelstellingen. Maar ik denk dat beide er snel zullen gaan komen. Anders blijven we een uitvlucht houden om in het inkoopproces duurzaamheid aan onze laars te lappen. Het begint met goodwill: ook leveranciers moeten komen met betaalbare, creatieve oplossingen, die concurrentievoordeel opleveren op gebied van kunstgrasvelden. Dit is natuurlijk het bekende ‘kip-ei verhaal’. We moeten stoppen met wachten op elkaar en roepen dat zaken niet mogelijk zijn. We moeten zeggen: Wij gaan ervoor, en iedereen stimuleren en enthousiasmeren om mee te doen. Een ontwikkelingstocht.”